

Ob mednarodnem letu žensk

Organizacija Združenih narodov je leto 1975 razglasila za mednarodno leto žensk, z opozorilom svetovni javnosti, da v mnogih državah zapisana enakopravnost moških in žensk še ni povsod uresničena.

Med nepismenimi svetovljani je še vedno največ žensk, v državah mnogih družbenih sistemov je izobrazba še vedno privilegij, ki je najmanj naklonjen posebno ženski, saj jo sodobna industrija že odriva na rob novih dosežkov, češ da je neuka, zato pa sposobna le za najnapornejša opravila.

Z mednarodnim letom žensk želimo tudi v Jugoslaviji opozoriti, da ženske le z lastnim dvigom lahko pripomorejo k splošnemu družbenemu razvoju. Z zaviranjem osebnega razvoja žensk, torej polovice prebivalstva, bo ogrožen družbeni razvoj v celoti.

Marca meseca imenovani republiški odbor Slovenije za mednarodno leto žensk je svoje delo zastavil v štirih delovnih skupinah:

- v skupini za koordinacijo republiških, upravnih in drugih ustreznih organov,
- v skupini za koordinacijo družbenopolitičnih in drugih organizacij,
- v skupini za medrepubliško in mednarodno sodelovanje in
- v skupini za informacijsko in izdajateljsko dejavnost.

K delu je republiški odbor spodbudil tudi občinske koordinacijske odbore, ti pa krajevne odbore, da bi na vseh stopnjah in ravneh, od organizacij združenega dela in v krajevni skupnosti pretresli problematiko, ki zadeva ženske, ter se vključili v programska prizadevanja republiškega odbora in njegovih delovnih skupin.

Kako se je Slovenija vključila v mednarodno leto žensk?

Za nami so že nekatere zanimive dejavnosti. Republiški odbor za mednarodno leto žensk se je sestel z delavkami Rašice, tovarne pletenin, in na javni televizijski oddaji »Besedo ima proizvajalka« pretresal vprašanja glede izobraževanja delavk, njihovega nagrajevanja, informiranja in kvalifikacije.

Podobno srečanje je pripravil odbor za mednarodno leto žensk pri zvezi sindikatov v tovarni MTT Maribor. Spregovorile so delegatke iz desetih tovarn, tistih namreč, ki jih je zajela tudi razprava »Delavka v združenem delu«. Razmišljanja o delegatskem sistemu in o družbenopolitični vlogi žensk v njem, o otroškem varstvu, o izobraževanju žensk ob delu in v rednih oblikah šolanja, o podružbljanju gospodinjstva in zaščiti na delovnem mestu so se prepletala z ugotovitvami študije Raziskovalnega centra za samoupravljanje pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. Delavke so izpričale, da nočejo biti odrinjene od odločanja, čeprav jih še vedno bremenita gospodinjstvo in skrb za otroke, posebej

pa tiste, za katere še ni prostora v predšolskih varstvenih ustanovah ali v podaljšanem bivanju na osnovnih šolah.

In osvetlitev vprašanj celodnevne šole? Kot so jo pozdravili na tem delovnem zboru, je dobila poseben poudarek tudi na problemski konferenci socialistične zveze dne 7. julija. Tej obliki problemske osvetlitve bosta sledili v letošnji jeseni še konferenca o problematiki kmetijske proizvodnje in o otroškem varstvu.

Za nami je tudi že zasedanje mednarodne konference dela (ILO) v Ženevi. Jugoslovanska delegacija se je zavzemala zlasti za izenačevanje možnosti pri zaposlovanju moških in žensk. In zakonodaja, ki naj bi ščitila žensko? Nismo za zaščito, ki naj bi ženski omejevala zaposlitev, jo torej »ščitila pred delom«, ampak na delu. Sprejeta so bila načela, da lahko vsakršna »zaščita« ženskam bolj škodi kot koristi. Kdaj pa je ženska take zaščite potrebna? Takrat, ko pričakuje otroka, ga rojeva in v najnežnejši otroški dobi neguje. Letos uveljavljeni podaljšani porodniški dopust v Sloveniji je že korak k takemu ravnanju. Ne sme pa biti edini, saj si moramo močno prizadevati tudi za pospešeno gradnjo ustanov za varstvo dojenčkov.

V pripravi na konferenco v Ženevi smo povedali tudi marsikaj o nočnem delu. O njem smo sodili, da je naporno in težko ne samo za ženske, ampak tudi za moške. Mednarodna konvencija nas zavezuje, da ga za ženske v industriji ukinemo. Prizadevanja so rodila sadove tudi že pri nas. Razprave pa so pokazale, da ni mogoče preprosto reči ne ali pa optimistično soglašati s tistimi, ki pravijo, da je nočno delo izraz umnega, tehnološko razvitega gospodarjenja. Kaj torej? Dokler bodo delavci v industriji, v prometu, v bolnišnicah, v ambulantah, v gostinstvu delali ponoči, jim je nujno treba zagotoviti primeren počitek podnevi, torej poskrbeti za varstvo in vzgojo njihovih otrok, za primerno prehrano, topel nočni obrok in še kaj.

Ciudad Mexico v Mehiki je bil gostitelj konference OZN za mednarodno leto žensk. Od 19. junija do 2. julija so vladne delegacije ocenjevale politiko in programe za mednarodno leto žensk, delež žensk pri krepitvi svetovnega miru, pri odpravljanju rasizma in rasnega razlikovanja, sodobna gibanja in spremembe v položaju in vlogi žensk in moških ter glavne ovire, ki jih je treba premagati pri uresničevanju enakih pravic, možnosti in odgovornosti, da bi se ženske skupaj z moškimi lahko vključile v razvoj svojih dežel.

Sedmo posebno in trideseto redno zasedanje Generalne skupščine OZN bosta v zvezi z mednarodnim letom žensk prav tako obravnavali vprašanja glede položaja žensk v zvezi z mednarodnim letom.

Oglejmo si še, katere naloge iz delovnega programa so letos še pred nami?

Jeseni bomo pričeli vrsti posvetovanj. Marksistični center bo organiziral posvet o marksistični teoriji in praksi osvobajanja človeka z osvobajanjem dela, in to s posebnim ozirom na žensko in družino v naši družbi. Čakamo tudi že na novo izdajo zbirke del tujih in domačih marksistov »Socializem in osvoboditev žensk«.

Na področju vzgoje in izobraževanja bo posebna pozornost posvečena skrbi za izgradnjo dijaških in študentskih domov po letošnjem in po srednjeročnem programu. Medresorska skupina strokovnjakov in družbenih delavcev si bo prizadevala za izpopolnitev koncepcije sistema metod in ravni poklicnega svetovanja in usmerjanja. Mladina se namreč še vedno usmerja v pretežno tradicionalne

poklice žensk in moških. Nekateri poklici so torej že popolnoma feminizirani, kar ni najbolje. Študijski pretres problemov feminizacije pedagoškega poklica bo lahko odgovoril, kakšne so posledice takega ravnanja.

Osvetlitev problematike o šolanju ženske mladine, ki ostaja na kmetijah, bo v skladu z družbenimi prizadevanji za hitrejši razvoj kmetijstva. Zato mu je posvetiti več pozornosti, prav tako pa tudi dopolnilnemu izobraževanju žensk v združenem delu.

Vrsta nosilcev iz zdravstva pa je sprejela za nalogo, da izdela študijo o zdravstvenih in socialnih vidikih varstva pri delu žensk, zaposlenih v bolnišnicah in socialnih zavodih v Sloveniji.

Namen študije je prikazati že dokaj neustrezne delovne pogoje za ta profil zdravstvenih in socialnih delavk. Ti se kažejo predvsem v neustrezni stimulaciji, težjih delovnih pogojih (nočno delo, dežurstvo, delo s hujšimi bolniki ipd.), kar na eni strani deluje negativno na psiho-biološko stanje v teh zavodih zaposlenih žensk. Mimo tega pa izstopajo pri njih še socialni problemi, kot so npr. neurejena stanovanjska vprašanja, neurejeno varstvo otrok, prehrana delavk ipd. Posledica tega je, da opažamo vedno večjo migracijo in fluktuacijo, saj se zdravstvene in socialne delavke pogosto zaposlujejo tudi izven svoje stroke ali odhajajo npr. kot negovalke v vzgojno varstvene ustanove, pa tudi v tujino.

Namen te študije je dati tudi predloge za izboljšanje sedanjega stanja in odpraviti vse tiste razloge, ki močno obremenjujejo zaposleno žensko na tem področju.

Pred nami je že osnutek zakona o družinskih razmerjih, ki naj bi združil dosedanje zakone o zakonski zvezi, o posvojitvi, o skrbništvu, rejništvu in o razmerjih med starši in otroki. Kvalificirana javna razprava na posvetu — pred sprejetjem zakona — bo morala podrobneje razčleniti tudi družbenoekonomski položaj žene v družini, na novih etičnih osnovah pa se opredeliti glede problema popolne in nepopolne posvojitve itd.

Lani sprejeta ustava posebej določa pravico človeka o rojstvih otrok. Členi v ustavah in resolucija o načrtovanju družine sta nas privedla na skupščinski prag, kjer se bomo morali opredeliti tudi glede zakona o prekinitvi nosečnosti. Sedanja normativna ureditev vprašanja prekinitve nosečnosti ni v skladu z novo ustavo.

Na področju za zaposlovanje, za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu in varstvo pri delu bomo priča mnogim dejavnostim. Jeseni bomo na seminarju »Ženska v združenem delu« pretresli vse ovire, ki so še vedno na poti, da bi se ženska lahko resnično uveljavila. Inštitut za delo bo postregel s primerjalnimi prikazi zakonodajnih rešitev po svetu, udeleženci seminarja pa naj bi opozorili na izkrivljanje v razumevanju naših zakonov in na njihove pomanjkljivosti. Torej — za vse delavoljne dela na pretek!

Tudi zvezi društev medicinskih sester se obeta v mednarodnem letu žensk obilica nalog. Zavedamo se, da vseh ne bo mogoče zastaviti ali jih izpeljati v tem letu, sodimo pa, da bodo delovne spodbude lahko rodile mnogotere sadove . . .